

17 דצמבר 2018

לכבוד

השרה גילה גמליאל

המשרד לשוויון חברתי

במייל: ggamliel@KNESSET.GOV.IL

שלום רב,

הנדון: בקשה לפתיחת קורס "הפסיכומטרי של המדינה" בשפה הערבית

הרינו לפנות אליכם בנושא פתיחת קורס "הפסיכומטרי של המדינה" בשפה העברית בלבד, כפי שיפורט להלן;

1. נודע לנו לאחרונה על פתיחתו של קורס "הפסיכומטרי של המדינה" (להלן: "הקורס") על ידי המרכז הארצי לבחינות והערכה (להלן: "מאל"י) והמספק הכנה חינוכית לקראת הבחינה הפסיכומטרית, וזאת החל מהבחינה שתיערך במועד ינואר 2019.
2. מלבד היותו של הקורס חינוכי, חשיבותו נעוצה בכך שהינו הקורס היחידי המועבר על ידי המאל"י שהוא הגוף האחראי על חיבור הבחינה הפסיכומטרית והעברתה. זאת לצד היותו דיגיטלי, שלא מחייב נוכחות בשיעורים פרונטאליים במהלכו.
3. אנו רואים בקורס כיוזמה מבורכת, שיש בה כדי להנגיש השכלה גבוהה לכלל החברה, ולאוכלוסיות מוחלשות בפרט, ובכך לגשר על פערים עמוקים הנצפים באקדמיה ובשוק העבודה. יחד עם זאת, קורס זה יועבר רק בשפה העברית. הסטודנטים הערבים שאמורים לעבור את בחינת הפסיכומטרי לא יוכלו לעבור את הקורס החינוכי הנ"ל בשפה הערבית והתוצאה הינה שרק סטודנטים שיעברו את הבחינה בעברית, רובם סטודנטים דוברי עברית, יזכו בקורס חשוב זה.
4. כידוע, ולפי סימן 82 לדבר המלך במועצה על ארץ ישראל, השפה הערבית הינה שפה רשמית במדינת ישראל. תלמידים ערבים בישראל לומדים במערכת חינוך נפרדת, המבוססת על השפה הערבית, הם אף מתכוננים לבחינה הפסיכומטרית בשפה הערבית, ורובם המכריע ניגש לבחינה בשפה זו. כך שפתיחת קורס הכנה לבחינה כאמור בשפה העברית בלבד הינו בגדר הפליה פסולה על רקע לאום, ופגיעה קשה בערך השוויון. בהקשר זה נפנה לדברי הנשיא (כתוארו דאז) ברק, בעניין חשיבות הנגשת השפה הערבית, בבג"ץ 4112/99 עדאלה המרכז המשפטי לזכויות המיעוט הערבי בישראל נ' עיריית תל-אביב-יפו, נו(5) 393 (2002).

5. יוער כי, על פי הדו"חות הסטטיסטיים של המאל"ו, בשנת 2017, ומתוך 64,086 היבחנויות פסיכומטרי שנערכו, היו 21,330 היבחנויות בשפה הערבית, משמע חלקן היחסי של ההיבחנויות בשפה הערבית מכלל ההיבחנויות עמד על כ- 33.3%. יוצא כי למעשה, הקורס המתוכנן מדיר כשליש מהנבחנים, ומפלה אותם לרעה על רקע לאומם, בכך שאינו מספק להם הכנה ראויה לבחינה, וזוהו לאלו הניגשים לבחינה בשפה העברית.

6. זה המקום לציין כי, עלויות קורסי ההכנה לבחינה הפסיכומטרית שקיימים כיום הינן גבוהות למדי, ומהוות עול כלכלי כבד מאוד על הניגשים לבחינה ועל בני משפחותיהם. על כן, בבואה של המדינה להקל על עול זה, דרך מימון קורס מכספי הציבור, חלה עליה החובה לנהוג בשוויוניות כלפי כלל אזרחיה, ולא להפלות מקצתם על רקע השתייכותם הלאומית. בעניין זה נפנה לדברי השופט ברק בבג"ץ 11163/03 ועדת המעקב העליונה לענייני הערבים בישראל נ' ראש ממשלת ישראל (פורסם בנבו, 27.02.2006), באומרו: "משאבי הציבור – בייחוד משאבים המופנים לתיקון עיוות חברתי-כלכלי – צריך שיוקצו באופן שוויוני וצודק בשים לב למטרה לשמה הם מוקצים ולצרכים השונים של בני החברה בקבלת המשאבים".

7. עוד יצוין כי, ועל פי הדו"חות של המאל"ו, ישנו פער של כ-100 נקודות בין התוצאות הממוצעות של הבחינות הנערכות בשפה הערבית בין אלו הנערכות בשפה העברית, לטובת האחרונים. כאשר מחקרים מלמדים על הקורלציה החיובית בין ההכנה לבחינה לבין הציון המושג בה. הווה אומר, לנבחנים בשפה הערבית ישנה נקודת זינוק נמוכה יותר לעומת הנבחנים בשפה העברית, והישגיהם נמוכים יותר בהשוואה להם. על כן, פתיחת קורס הכנה חינוכי ומקיף בשפה העברית בלבד, יביא לפגיעה קשה בנבחנים שנמצאים בתחתית הסקאלה, ובכך ינציח את הפערים הקיימים ויעמיקם, ואף יש בו כדי להקשות על הנבחנים בשפה הערבית להשתלב באקדמיה ולאחר מכן בשוק העבודה.

8. נוכח האמור לעיל, הנכם נדרשים לפעול במידי לפתיחת קורס הכנה לבחינה הפסיכומטרית בשפה הערבית לקראת הבחינה שתיערך במועד ינואר 2019.

להתייחסותכם המידית, אודה.

נארימאן שאדאח יועב, עו"ד

העתק: מטה ישראל דיגיטלית, המשרד לשוויון חברתי, במייל: DIB@mse.gov.il